

Владика Юлія Павлівна,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Національний авіаційний університет

Скиба Ганна Іванівна,

Міжрегіональна Академія управління персоналом

ОСНОВИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. В теперішніх умовах господарювання все більш вагомого значення набуває проблема формування якісного інформаційного забезпечення управлінського процесу. Встановлено, що ефективне управління прибутком досягається за умови наявності достатньої інформаційної бази для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Ключові слова: прибуток, управління, бухгалтерський облік, економічний аналіз, обліково-аналітичне забезпечення.

Основні наукові результати. Сьогодні формування ресурсів є актуальним завданням, що впливає на стратегічну, тактичну та операційну діяльність підприємства. Саме прибуток на сучасному етапі економічного розвитку є джерелом розширеного відтворення виробництва, зростання ринкової вартості підприємства та добробуту його власника, основним спонукальним мотивом підприємницької діяльності. При цьому суттєвої ваги набуває проблема розробки та впровадження дієвої системи управління прибутком підприємства, ефективність якої пов'язана з якістю інформаційного забезпечення управлінського процесу.

Значну увагу питанням обліку формування та використання прибутку підприємств здійснили такі вчені як М.Д. Білик [1], Л.О. Волощук [2], Т.А. Гоголь [3], В.М. Жук [4], Г.А. Загородній [5], С.О. Кузнецова [6], О. Лаговська [7], Є.В. Мних [8], М.Ф. Огітчук [9] та інших вітчизняних вчених економістів. Враховуючи, що деякі аспекти, пов'язані з організацією та методикою формування інформаційно-аналітичного забезпечення для потреб управління прибутком підприємства, на сьогодні залишаються недостатньо дослідженими або носять проблемний характер, вважаємо за доцільне більш детально їх обґрунтувати, систематизувати та удосконалити. Це і визначило актуальність теми дослідження.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних та практичних аспектів, розробка підходів до удосконалення механізму формування обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства.

Прибуток – це та частина виторгу, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу, комерційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, та слугує засобом відтворення і головним мотивом здійснення такої діяльності для власників підприємства в поточному та перспективному періоді [1, с. 68].

Система управління прибутком забезпечує:

- максимізацію прибутку та формування відповідно до ресурсного потенціалу підприємства;
- оптимальну пропорційність між рівнем прибутку та рівнем ризику;
- високу якість прибутку, що формується;
- необхідний рівень доходу на інвестований капітал;
- формування відповідного обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства в перспективі;
- зростання ринкової вартості підприємства;
- ефективність програм участі персоналу щодо прибутку.

Діяльність доцільної системи управління прибутком підприємства дає змогу своєчасно виявляти негативні процеси й тенденції в його діяльності, а також досліджувати комплекс заходів з метою попередження небезпек погіршення фінансового стану та забезпечення в подальшому фінансової стабільності в умовах конкурентного економічного середовища. Реалізувати це завдання, можливо за наявності внутрішнього інформаційного забезпечення, основу якого генерують підсистеми бухгалтерського обліку та економічного аналізу. Створення системи обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком є процесом неперервного цілеспрямованого підбору відповідних інформаційних показників облікового та необлікового характеру, що будуть використовуватися в процесі планування, аналізування та для прийняття ефективних управлінських рішень.

Порядок економічних інформаційних показників мусить не лише відображати загальні обсяги діяльності, розмір та структуру доходів і витрат, але й містити інформацію про вплив факторних показників на них. Вагомою та необхідною є інформація щодо елементів обраної на підприємстві облікової політики, подій після дати балансу, впливу інфляції на фінансові результати діяльності. Звітні економічні показники розмежовуються за ступенем впливу, тобто відбираються найбільш обґрунтовані та суттєві показники для управління, далі – показники, що впливають на найбільш важливі показники.

Т.А. Гоголь під обліково-аналітичним забезпеченням пропонує розуміти організацію процесу збору, обробки, узагальнення і збереження облікової та аналітичної інформації, узгодження її руху між різними структурними підрозділами управлінської служби, забезпечення ефективної взаємодії із зовнішнім середовищем з метою інформаційного забезпечення системи управління та зовнішніх користувачів [3, с. 41]. Водночас інші автори переконують у доцільності виділення складової «аналітична» в структурі обліково-аналітичного забезпечення, аргументуючи це тим, що аналітичною є облікова інформація після опрацювання її методами економічного аналізу [8, с. 192].

Під обліково-аналітичним забезпеченням Л.О. Волощук, розуміє єдність підсистем обліку, аудиту та аналізу, що взаємодіють через інформаційні потоки в процесі формування й передачі оперативної та якісної обліково-аналітичної інформації для забезпечення обґрунтованості й ефективності прийняття управлінських рішень у системі управління підприємством, а також зовнішніми користувачами [2, с. 330].

Таким чином функціонування дієвої системи обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства передбачає виконання комплексу завдань, до яких варто зарахувати такі, а саме:

- забезпечення повноти та своєчасності відображення в системі бухгалтерського обліку господарських операцій, що пов'язані з формуванням доходів, витрат та результатів діяльності підприємства;

- створення системи аналітичних показників, що дає змогу оцінити ефективність процесів формування, розподілу та використання прибутку, а також розробка системи моніторингу фінансового стану підприємства;

- формулювання порядку генерування необхідних для управління прибутком підприємства облікових даних та методики їх наступної трансформації в аналітичну інформацію;

- опрацювання та введення заходів, спрямованих на підвищення рівня рентабельності підприємства в короткостроковому та довгостроковому періодах, а також порядку здійснення контролю за їх виконанням.

Підрунтям інформаційної бази управління прибутком підприємства є дані бухгалтерського обліку, на основі яких проводиться економічний аналіз, прогнозування та поточне планування фінансових показників. Обліку дані, що використовуються в процесі прийняття ефективних управлінських рішень, представлені звітною інформацією, а також відомостями за аналітичними та синтетичними рахунками, на яких накопичуються дані щодо формування фінансових результатів підприємства. Необхідно зазначити, що під обліково-аналітичним забезпеченням управління прибутком підприємства необхідно розуміти процес систематизації та структурування інформації, що генерується системами бухгалтерського обліку та економічного аналізу, з метою задоволення інформаційних запитів менеджерів у процесі формування, розподілу та використання фінансових результатів підприємства

Висновки. Результатом даного дослідження є посилення теоретичних та організаційно-методичних засад формування обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства. Одержані результати свідчать про досягнення поставленої мети і дають змогу зробити такі висновки:

1. Ефективне управління прибутком підприємства потребує налагодженого функціонування обліково-аналітичної системи, здатної забезпечувати потреби керівництва в актуальній та достовірній інформації.

2. Бухгалтерський облік є основним джерелом формування даних, які виступають інформаційною основою для реалізації інших функцій управління.

3. Використання наведених аналітичних показників дає змогу формувати цілеспрямовану систему аналітичного забезпечення управління, орієнтовану як на прийняття стратегічних, так і на ефективне оперативне управління процесами формування, розподілу та використання прибутку підприємства.

Використані джерела:

1. Білик М.Д. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств / М.Д. Білик, В.В. Бабіч // Бізнесінформ. - 2015. - № 4. - С. 205-213.

2. Волощук Л.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства / Л.О. Волощук // Праці Одеського політехнічного університету. – 2011. – № 2(36). – С. 329-334.

3. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: [монографія] / Т.А. Гоголь. - Чернігів: Лозовий В.М., 2014. - 384 с.
4. Жук В.М. Облікові технології у забезпеченні інвестиційної привабливості та фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств / В.М. Жук, Ю.С. Бездушна, О.С. Вдовенко // Облік і фінанси. – 2013. – № 4 (62). – С. 32-38.
5. Загородній А.Г. Оцінювання ефективності системи обліково-аналітичного забезпечення менеджменту підприємства / А.Г. Загородній // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (23-24 квітня 2010 р., Тернопіль). – Тернопіль: Крок, 2010. – С. 31-32.
6. Кузнецова С.О. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком торговельних підприємств [Електронний ресурс] / С.О. Кузнецова. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2847/1/70.pdf>.
7. Лаговська О. Обліково-аналітичне забезпечення процесу управління прибутком підприємства [Електронний ресурс] / О. Лаговська, М. Якименко. – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2014_04_17_18_kampodilsk/sekcija_2_2014_04_17_18/oblikovo_analitichne_zabezpechennja_procesu_upravlinnja_pributkom_pidpriemstva/52-1-0-892.
8. Мних Є. Ефективність інтегрованих обліково-аналітичних систем / Є. Мних // Вісник КНЕУ. - 2013. - № 1.- С. 109-116.
9. Огітчук М.Ф. Формування у бухгалтерському обліку доходів і витрат сільськогосподарської діяльності відповідно до вимог П(С)БО «Біологічні активи» / М.Ф. Огітчук // Облік і фінанси АПК. – 2006. – № 6. – С. 24-33.